

Afmesten van intacte beren en immunocastraten

Nieuwsbrief

Beste lezer,

In het kader van het ADLO Demonstratieproject 'Optimalisatie van het houden van intacte beren en immunocastraten' bezorgen we u graag een tweede nummer van onze nieuwsbrief.

In 2018 moet de sector klaar zijn om de omschakeling te maken naar alternatieven voor chirurgische castratie. De praktische en economische haalbaarheid van deze alternatieven is een belangrijke succesfactor voor de varkenshouders.

Eén van de doelstellingen van dit project is het in kaart brengen van de huidige praktijkervaring van het houden van intacte beren en immunocastraten. We gaan na wat de gevolgen zijn op vlak van gedrag en productieresultaten en welke managementaanpassingen daar eventueel mee gepaard gingen. Vijfentwintig varkensbedrijven waren bereid om deel te nemen aan de diepte-interviews: 12 bedrijven met immunocastraten en 13 bedrijven met intacte beren werden bevestigd. De bedrijven situeren zich in de provincies West-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en Henegouwen. West-Vlaanderen is echter het sterkst vertegenwoordigd wat overeenkomt met de hoogste concentratie varkensbedrijven. Ongeveer de helft (11) van de bedrijven zijn van het gesloten type terwijl de andere helft open bedrijven (5), semi-gesloten bedrijven met aankoop biggen (2) en semi-gesloten met verkoop biggen (4) zijn. Op de meeste bedrijven wordt gekozen voor een bespierde beer (vnl. Piétrain) met het oog op karkaskwaliteit. Daarnaast waren er ook bedrijven die werkten met een groeibeer: twee bedrijven met intacte beren en 1 bedrijf met immunocastraten. Als zeugenras wordt ofwel gewerkt met een eigen rotatiekruising (6), Danbred (5) of een Topigs-lijn (13).

Daarnaast is het ook de bedoeling om in een aantal demonstratieproeven aan te tonen hoe het management geoptimaliseerd kan worden, om zo gedragsproblemen te beperken en productieresultaten te verbeteren. In volgende nieuwsbrieven hoort u hier meer over.

Veel leesgenot!
De projectgroep

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

Omschakeling naar immunocastraten en intacte beren

Motivatie voor omschakeling

De varkenshouders hebben reeds enkele jaren ervaring met het afmesten van immunocastraten of intacte beren. Van de bedrijven met immunocastraten zijn 5 bedrijven reeds vóór 2011 omgeschakeld, 3 bedrijven in 2011 en 4 bedrijven in 2012. De bedrijven met intacte beren zijn gemiddeld later omgeschakeld: 2 bedrijven vóór 2011, 2 bedrijven in 2011, 7 in 2012 en 2 in het begin van 2013.

Het merendeel van de bedrijven die immunocastraten afmesten zijn overgeschakeld op vraag van of in overleg met de afnemer (8 van de 12). Vier varkenshouders zijn op eigen initiatief overgeschakeld. Als we deze resultaten vergelijken met bedrijven die intacte beren afmesten zien we dat deze bedrijven hoofdzakelijk op eigen initiatief zijn overgeschakeld (6 van de 13). Bij 4 bedrijven was dit op vraag van het slachthuis, bij 3 bedrijven speelde de combinatie van eigen interesse en vraag een rol. Als doorslaggevende reden werden vnl. de meeropbrengst en het mindere werk aangegeven en voor de bedrijven die immunocastraten afmesten werd eveneens het diervriendelijk aspect aangegeven. Kennis opdoen en aan klanten doorgeven kwam ook drie keer aan bod.

Alle varkenshouders hebben zich goed geïnformeerd alvorens deze overstap te maken. Hiervoor namen ze contact op met hun veevoederfirma (8), hun afnemer (6), de veearts (6), collega varkenshouders die reeds omgeschakeld zijn (4), vakpers (7) of infoavonden (10). Vier varkenshouders gaven ook aan dat ze voorafgaand een testje uitgevoerd hebben om ervaring op te doen met het afmesten van intacte beren, op eigen initiatief, of in samenwerking met een onderzoeksinstelling of andere partner.

Management

Gescheiden afmest

Bijna alle bedrijven hebben gescheiden afmest van de beertjes en de geltjes. Enkel op 1 bedrijf dat immunocastratie toepast worden de beren en de gelten gemengd gehouden. Het valt op dat de meeste bedrijven reeds gescheiden afmest hadden, al is het aandeel iets hoger bij de bedrijven met intacte beren (7 van de 13) in vergelijking met de bedrijven met de immunocastraten (4 van de 12). Op 1 bedrijf met intacte beren worden de zeugen en de beren in volledige gescheiden stallen gehuisvest.

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Omschakeling naar immunocastraten en intacte beren

Aanpassingen management

Uit de resultaten van de enquête blijkt dat bij het overgrote deel van de bedrijven (9 op 13 INT en 9 op 12 IMP) geen aanpassingen aan het management werden doorgevoerd bij de omschakeling naar het houden van intacte beren of immunocastraten.

Als er aanpassingen werden doorgevoerd bij bedrijven met immunocastraten dan waren dit aanpassing van de hokbezetting, nl. kleinere groepen en aanpassing in de procentuele verdeling tussen gelten en IMP (2), aanpassing van het extra afleidingsmateriaal (1), het aangepast ringen van de immunocastraten in het kraamhok en het ringen van de geltjes bij het spenen en dan apart zetten (1).

Bij de intacte beren werd een aanpassing van het lichtregime doorgevoerd, nl. de dieren een beetje donkerder houden (1), een aanpassing van de afleverstrategie, nl. all-in-all-out principe (1) en een aanpassing van de hokbezetting, nl. de beren verhuizen naar achteraan de stal omwille van de geur- en lawaaihinder (1).

Voeder

Bedrijven die intacte beren afmesten (11 van de 13) geven in verhouding met bedrijven die immunocastraten afmesten (6 van de 12) vaker een aangepast voeder aan de dieren.

De intacte beren krijgen meer energie in het voeder (4), meer aminozuren (1) en lysine (2), meer ruw eiwit (6), meer ruw celstof (1), meer ruw vet (1) en op 1 bedrijf wordt het biggenmeel langer doorgegeven, nl. tot 45-50 kg.

Ook aan de immunocastraten wordt op sommige bedrijven een aangepast voeder gegeven, in de fase voor of na de tweede vaccinatie. Tot vóór de tweede vaccinatie, wordt – gelijkaardig aan de intacte beren – op sommige bedrijven een voeder gegeven met hogere gehalten aan energie, ruw eiwit en aminozuren (4). Op één bedrijf krijgen de immunocastraten dit (energie-)rijker voeder vanaf 60 kg. Indien het voeder aangepast wordt na de 2de vaccinatie, dan is dit via een lager energiegehalte (2). Eén bedrijf die intacte beren afmest gaf aan nog geen aangepast dieet aan te bieden maar was wel van plan dit te doen en zou waarschijnlijk een voeder met een hoger energiegehalte nemen. Eén bedrijf gaf aan dat het vroeger aangepast voeder aanbood vanaf 1 week na de 2de vaccinatie, nl. voeder met minder energie en ruw eiwit.

Twee bedrijven met immunocastraten gaven aan dat ze nog niet beslist hadden om te veranderen van voeder omdat het voor hen niet duidelijk was of een 'goed berenvoeder' een meeropbrengst zou opleveren ten opzicht van een 'standaardvoeder'.

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Omschakeling naar immunocastraten en intacte beren

Hokverrijking

Bij deze vraag werd gepeild naar het aanbieden van extra hokverrijking tengevolge van de omschakeling. Deze vraag geeft dus geen overzicht van de schuilmogelijkheden en/of afleidingsmateriaal die reeds aanwezig zijn. Slechts één bedrijf, dat immunocastraten afmest, gaf aan dat het sinds de omschakeling extra afleidingsmateriaal aanbiedt.

Slacht

Daarnaast werd ook gevraagd of de strategie van uitladen veranderd is na omschakeling. Slechts 1 bedrijf, dat intacte beren afmest, gaf aan dat het sinds de omschakeling all-in-all-out toepast. Geen enkel bedrijf is na omschakeling overgestapt op het uittoppen van de zwaarste varkens.

In een volgende nieuwsbrief zal meer informatie gegeven worden over de voederbehoefte van intacte beren en immunocastraten, mogelijkheden van hokverrijking en slachtstrategie om problemen met agressie te verlagen.

Toepassing van vaccinatie tegen berengeur

Voor de varkenshouders met IMP werden nog een aantal specifieke vragen i.v.m. de vaccinatie voorzien. Hierbij willen we een overzicht krijgen hoe en wanneer de vaccinaties gegeven worden.

Tijdstip van eerste en tweede vaccinatie

De gemiddelde leeftijd van de varkens bij de eerste vaccinatie is 13 weken, maar varieert van 10 tot 16 weken. Sommige varkenshouders vaccineren dus bij opzet in de vleesvarkensstal, sommigen kiezen ervoor om een paar weken later te vaccineren. De tweede vaccinatie wordt gemiddeld op 23 weken leeftijd gegeven, al varieert deze wel van bedrijf tot bedrijf, nl. van 21 tot 26 weken leeftijd. Rekening houdende met een gemiddelde slachtleeftijd van 28 weken (levend gewicht 116 kg), wordt de tweede vaccinatie dus meestal 5 weken vóór de slacht gegeven. We vroegen de varkenshouders ook welke aspecten een rol spelen bij de keuze van het tijdstip van de tweede vaccinatie. Zowel optimalisatie van de karkaskwaliteit (7), het slachtrendement (6) en de zoötechnische resultaten (1) werden aangehaald.

Er wordt dus duidelijk belang gehecht aan een goede keuze van het tijdstip van de tweede vaccinatie. Binnen dit demoproject zal dan ook een demonstratieproef uitgevoerd worden om het effect van het vaccinatie-tijdstip op de zoötechnische resultaten, de karkaskwaliteit, het slachtrendement en de vleeskwaliteit na te gaan.

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Omschakeling naar immunocastraten en intacte beren

Uitvoering van de vaccinatie

Kostprijs van de vaccinatie is gemiddeld € 2,90 per varken (voor beide vaccinaties). De dag na het vaccineren zijn er meestal geen problemen. Wel merkt men op dat de varkens minder eetlust hebben en futlozer zijn.

De eerste vaccinatie wordt vaak door 2 personen uitgevoerd. Zij vaccineren dan ongeveer 200 dieren per uur (varieert van 60 tot 300 per uur). Varkenshouders die alleen vaccineren doen gemiddeld 180 dieren per uur (100 à 250). Dit aantal kan variëren afhankelijk van de leeftijd van de varkens en het eventueel uitvoeren van een andere handeling, bv. Het verhoeken bij opleg. De tweede vaccinatie wordt meestal alleen uitgevoerd (10/12 bedrijven). Op een uur tijd kunnen ongeveer 200 dieren gevaccineerd worden (variërend van 150 tot 250). Twee varkenshouders geven er de voorkeur aan om ook de tweede vaccinatie met twee personen uit te voeren (170/uur en 320/uur).

Elf van de twaalf varkenshouders maken gebruik van het veiligheidspistool om de vaccinatie toe te dienen. De meesten vinden dit veiliger en zijn er tevreden over. Een aantal varkenshouders zeiden wel dat de veiligheidsspuit niet altijd goed werkt (2), dat de naald er gemakkelijk uitvalt bij vervanging (1) en dat het toch trager werkt dan een gewone spuit (1). Snelheid en gemak is de belangrijkste reden waarom drie varkenshouders steeds of soms gewone spuiten gebruiken.

Technische resultaten

Aan de varkenshouders werd ook gevraagd hoe de immunocastraten of de intacte beren scoren op vlak van technische resultaten. Op een aantal bedrijven beschikte de varkenshouder over cijfermateriaal van de immunocastraten ten opzichte van de geltjes, op een aantal bedrijven was dat ten opzichte van de baren. Daarom werd besloten om zowel beiden (zeugen en baren) op te nemen in de vergelijking. Sommige varkenshouders hadden geen duidelijk zicht op de technische resultaten en het aantal observaties is niet overal gelijk. Daardoor dient de interpretatie van deze gegevens met voorzichtigheid te gebeuren.

Voor de bedrijven die intacte beren afmesten hebben we vooral gegevens ten opzichte van de baren. Dagelijkse voederopname ligt zoals verwacht lager bij intacte beren ten opzichte van baren. Voor dagelijkse groei worden geen grote verschillen verwacht tussen intacte beren en baren. De antwoorden van de varkenshouders zijn niet echt eenduidig voor dagelijkse groei, voornamelijk hoger, maar ook lager of gelijk aan baren werd als resultaat opgegeven. Voor slachtleeftijd is er ook een tendens voor een lagere slachtleeftijd, bij een gelijk slachtgewicht.

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Omschakeling naar immunocastraten en intacte beren

Alle varkenshouders geven duidelijk aan dat de intacte beren een betere voederconversie halen in vergelijking met de baren. De intacte beren worden meestal ook beter uitbetaald door de hogere vleespercentage in vergelijking met de baren. Voor de immunocastraten zijn er minder resultaten beschikbaar ten opzichte van de baren. De beperkte gegevens geven wel aan dat de resultaten in lijn liggen met de intacte beren, dus betere voederconversie en betere uitbetaling door de betere karkaskwaliteit. De dagelijkse voederopname ligt wel hoger in vergelijking met de intacte beren door de stijging in voederopname na de tweede vaccinatie.

Immunocastraten					Intacte beren				
(3) Vergelijking ten opzichte van de baren (9)									
3 varkenshouders	↑	=	↓	?	9 varkenshouders	↑	=	↓	?
DVO	2		1		DVO			6	3
DG	2		1		DG	4	1	2	2
VC			3		VC			8	1
Vlees%	2		1		Vlees%	9			
Aftrek	2	1			Aftrek	5			4
Prijs	2	1			Prijs	4	1	1	3
Slachtleeftijd	1	1	1		Slachtleeftijd	2	2	5	
slachtgewicht	2	1			slachtgewicht	1	4	2	2
(6) Vergelijking ten opzicht van de gelten (3)									
6 varkenshouders	↑	=	↓	?	3 varkenshouders	↑	=	↓	?
DVO	2		2	2	DVO		2	1	
DG	3	1		2	DG	2	1		
VC		1	4	2	VC			3	
Vlees%	5		1		Vlees%	1	1	1	
Aftrek	4	1		1	Aftrek	2	1		
Prijs	3	3			Prijs	1		2	
Slachtleeftijd		3	3		Slachtleeftijd		1	2	
slachtgewicht	1	4		1	slachtgewicht		2	1	

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

Omschakeling naar immunocastraten en intacte beren

Gedrag en gezondheid

De varkenshouders werd gevraagd of er meer, minder of evenveel verwondingen, uitval, ziekte en kreupelheid voorkomen in vergelijking met vroeger. Een overzicht staat weergegeven in onderstaande figuur.

Voor kreupelheid, ziekte en uitval zijn de resultaten minder eenduidig. Sommige varkenshouders met immunocastraten geven aan dat er minder kreupelheid en ziekte is, andere geven aan dat deze problemen iets meer optreden. Kreupelheid geeft om sommige bedrijven uitval of afkeuring in het slachthuis. Bij minder ernstige kreupelheid is behandeling en uit het hok halen voldoende voor herstel. Het is niet duidelijk waarom er verschillen waargenomen worden op vlak van ziekte tussen immunocastraten en intacte beren. Vier van de 12 varkenshouders geven aan dat er meer uitval is bij de immunocastraten, anderzijds vonden twee varkenshouders dat er minder uitval is. Bij de intacte beren zijn er 2 varkenshouders die meer uitval vaststellen.

Het kan interessant zijn om meer cijfermateriaal rond uitval, kreupelheid en ziekte te verzamelen om een duidelijker beeld te krijgen of er nu al dan niet meer effecten zijn op de gezondheid van intacte beren en immunocastraten ten opzichte van baren.

De dieren die op bedrijven waar intacte beren afgemest worden, en in mindere mate op bedrijven met immunocastraten, vertonen volgens de varkenshouders meer verwondingen in vergelijking met vroeger. De intacte beren vertonen vnl. verwondingen over het ganse lichaam, terwijl de verwondingen bij de immunocastraten zich vnl. aan de flanken en op de achterhand situeren. Grootste verschil hierbij is wellicht de tijdsperiode waarin de dieren agressief en seksueel gedrag vertonen. Na de tweede vaccinatie verandert het gedrag van de immunocastraten duidelijk.

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

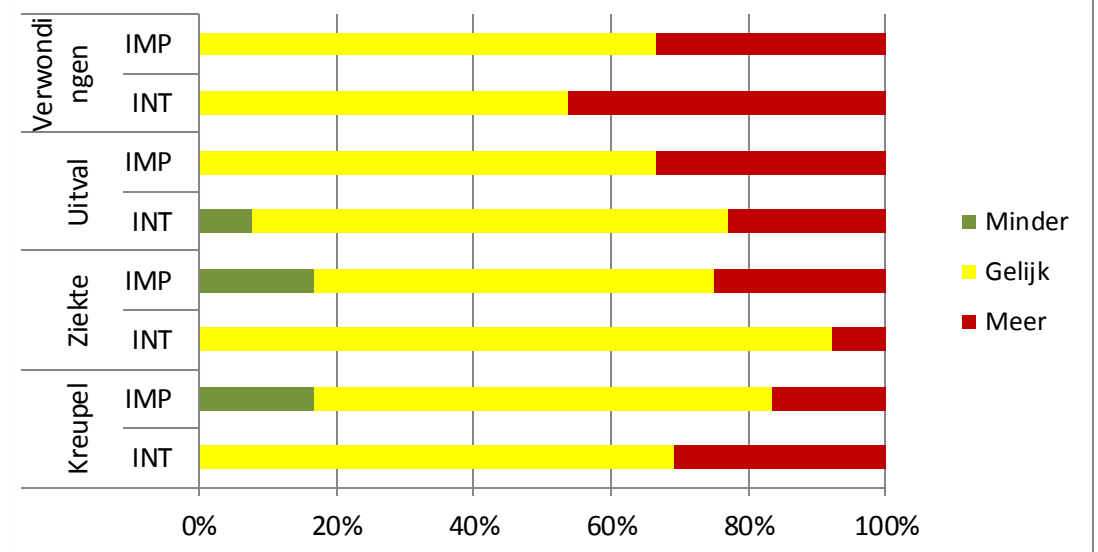

Omschakeling naar immunocastraten en intacte beren

Vershil in verwondingen, uitval, ziekte en kruipelheid bij immunocastraten (IMP) en intacte beren (INT) na omschakeling

We vroegen de varkenshouders ook wanneer ze de meeste activiteit waarnemen bij de intacte beren. Dit verschilt tussen de bedrijven maar we merken toch dat dit vrij goed overeenkomt met de gemiddelde leeftijd waarbij varkens in puberteit komen, namelijk 17 à 19 weken. Sommige varkenshouders merken echter reeds vroeg na opzet (12 weken) of op het einde van de afmest de meeste activiteit.

De verschillen in gedrag werden onderverdeeld in 3 categorieën, nl. meer actief, agressief of seksueel gedrag. Zowel bij de bedrijven met intacte beren (5) als immunocastraten (3) gaven varkenshouders aan dat het gedrag verschillend is, zonder het te definiëren als slechter of beter. Eveneens zowel bij de bedrijven met intacte beren (7) als immunocastraten (6) werd dit als slechter aanzien in vergelijking met de baren, voornamelijk door de verhoogde activiteit in de stal maar ook door verhoogd agressief (krijzen, elkaar najagen, (staart)bijten, duwen en vechten) en seksueel gedrag (bestijgen).

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

Visie t.o.v. het houden van immunocastraten en intacte beren

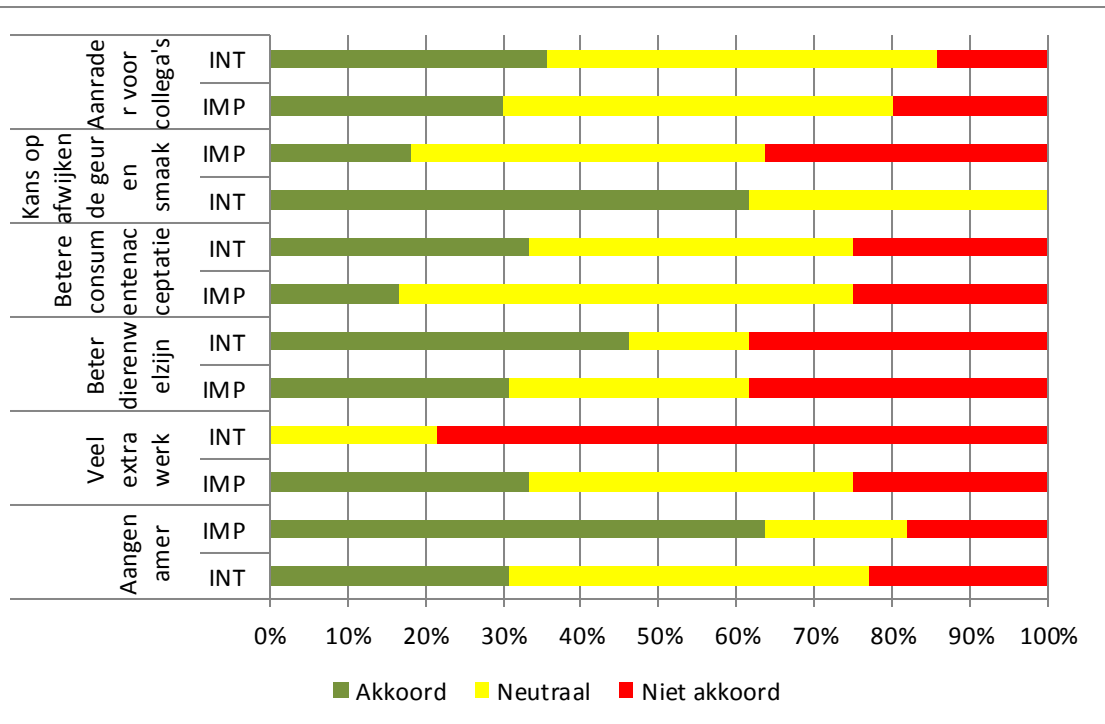

Stellingen

In deze vraag werden een aantal stellingen voorgelegd aan de varkenshouder en moest een score gegeven worden van 1 (volledig niet akkoord) tot en met 7 (volledig wel akkoord) waarbij 4 neutraal betekende. Hieronder worden de belangrijkste verschillen besproken. Het eerste wat opvalt is dat de antwoorden heel erg uiteen lopen. Zowel bij de INT als de IMP is het moeilijk om rechtlijnige conclusies te trekken.

Een zeer duidelijk verschil tussen de INT en de IMP is het antwoord op de vraag of het afmesten van INT/IMP veel extra werk met zich meebrengt. Op deze vraag antwoordt bijna 80% van de INT hier niet mee akkoord te zijn in tegenstelling tot de IMP waarbij slechts een 25% hier niet mee akkoord gaat. Reden hiervoor is natuurlijk het moeten toedienen van 2 vaccinaties ondanks het feit dat het chirurgisch castreren weggevallen is. Nog een duidelijk verschil is dat bijna 40% van de IMP verwacht dat er geen kans is op een afwijkende geur en smaak van het vlees terwijl 40% van de INT hier neutraal tegenover staat en meer dan 60% hiermee akkoord gaat. De antwoorden op de overige vragen lopen gelijkaardig voor zowel de INT als de IMP. Ongeveer 20% van zowel de INT als de IMP vindt het afmesten van INT of IMP niet aangenamer, een groter aandeel vindt het wel aangenamer. Ook op vlak van verbetering voor dierenwelzijn en consumentenacceptatie lopen de meningen uiteen.

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

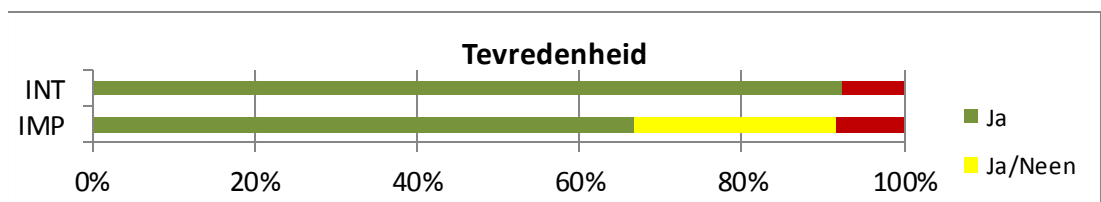

Houden van immunocastraten en intacte beren

Tevredenheid en ervaring

Tot slot peilden we ook naar de tevredenheid van de varkenshouders omtrent de omschakeling. Globaal gezien zijn de meeste varkenshouders tevreden over hun keuze. De bedrijven die naar intacte beren overgeschakeld zijn, zijn iets meer tevreden dan hun collega's met immunocastraten. Als toelichting voor hun tevredenheid geven de varkenshouders die intacte beren afmesten dat ze meer gedragsproblemen hadden verwacht bij de omschakeling, een beer efficiënter is dan een barg, de vleeskwiteit beter is dan verwacht, het werk verminderd is, de biggen een betere gezondheid hebben in het kraamhok en dat ze gelijker zijn als ze naar de batterij gaan. De bedrijven die immunocastraten afmesten gaven als toelichting voor hun tevredenheid de meeropbrengst, de betere vleeskwiteit en de mindere werkdruk. De varkenshouders die immunocastraten afmesten die ontevreden waren of twijfelden, gaven als reden aan dat ze bij de omschakeling problemen ondervonden hadden met de voederopname, de 'belofde winst' niet konden bereiken en dat IMP afmesten meer werk met zich meebrengt. Het is voor de varkenshouders duidelijk interessant om meer duidelijkheid te krijgen over de te verwachten resultaten, aangepaste voederstrategie voor en na vaccineren en het tijdstip van vaccinatie.

Zo zie je maar dat er nog wat onderzoekswerk nodig is om optimaal intacte beren en immunocastraten te kunnen houden. Binnen dit demoproject trachten wij daar zo goed mogelijk een antwoord op te bieden.

Heb je interesse om deel te nemen aan dit project of wens je graag meer informatie, dan kan je steeds contact opnemen met de projectpartners of mailen op expertisecel.landbouw@vives.be

Dit demonstratieproject werd medegefinancierd door Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

